

# Roman

 D I N I S  
 2

ILUSTROVAN DRUŽINSKI TEDNIK IZHAJA V ČETRTAK

III. leto

V Ljubljani, 29. oktobra 1931

Štev. 44

## Pasje življenje

Napisal V. M. Harg

Jadrnica „Christof“ se je tako mirno pogreznila, da ni Senter — edini, ki je ostal na njej — občutil ničesar drugega kakor samo začudenje nad morjem, ki je vstalo proti njemu. Prihodnji trenutek je bil moker, voda se je zgrnila nad njim in vrvi, ki se je zgrabil zanje, so ga potegnile v globino. Zato jih je spustil. Boril se je z morjem, ki ga je hotelo zadušiti, in priplaval na vrh. Pa ni videl jadrnice nikjer več, in tudi ne njenih razbitin. Ničesar.

Senter je plaval ves zmeden, kakor človek, ki mu je iznenada izginil njegov svet. Zdajci pa je vstal iz morja, kakor bi jo ustrelil iz topa, konec neke deske in padel s truščem nazaj na morsko gladino. Senter je splaval tja in se je obesil zanjo. Takrat pa se je še nekaj drugega prikazalo iz vode: to bo eden njegovih osmih tovarišev. Toda ko je razločil glavo, je videl, da je samo pes.

Senter psa ni maral, in ker je bil šele malo časa na ladji, tudi pes njega ni mogel trpeti. Zdaj pa je zagledal planko. Plaval je k njej in položil nanjo prednji taci. Zato se je tisti konec deske potopil. Senterja je prevzela groza, da ne bi popolnoma izginila v vodi, in se je obupno oklenil svojega konca: žival je zdrknila z deske in se potopila.

A takoj se je spet prikazala iz vode, in splavala k deski, brez sovraštva, in položila nanjo svoje prednje tace. In spet se je Senter tedneje zgrabil za drugi konec, in spet je

pes izginil v vodi. To se je ponovilo kakih desetkrat, dokler ni Senter ves utrujen izprevidel, da bo pes delj vzdržal kakor on.

Senter ni maral več misliti na žival. Oprl se je s kolmeci na planko in se vzel, kolikor je šlo, iz vode, da pogleda naokoli. Strahota njegovega položaja ga je strla. Bil je več sto milj daleč od suhe zemlje. Celo v najugodnejšem primeru se je komaj smel nadejati, da ga najdejo in rešijo. Z obupom se je zavedel, kaj ga čaka. Nekaj ur se bo oklepal deske — le nekaj ur. Potem bodo utrujene roke popustile in bo utonil. Najbrž bo, preden utone, nekajkrat zdrknil z deske, se čedalje teže spet popel nanjo, čedalje manj časa visel na njej in vedno iznova zdrknil v morje. Naposled bo utonil. Tudi če bi se mu posrečilo privezati

se z obleko na planko, bi to samo povečalo njegovo trpljenje. Brez hrane in pitne vode bo moral kmalu od groze zblazneti.

Potem se je ustavil njegov pogled na potrpežljivih psovih očeh. Jeza ga je popadla, da pes očitno ne razume, da bosta oba morala umreti. Njegove tace so ležale na planki, mednje pa je bil naslonil svoj gobec, tako da je moel nos iz vode in je lahko dihal. Njegove mišice niso bile napete: brez napora se je držal na površju, prepuščajoč se valovom. Tudi ni bil razburjen kakor Senter. Ni iskal z očmi ladje, ni mislil na to, da nima pitne vode, ni se zavedal, da ju oba čaka moker grob. Počel je samo to, kar je zahteval trenutek.

Tiste pol ure, ko sta visela na deski, je bil Senter v mislih. Se nadaljuje na strani 610



ALI POZNATE TE OČI?



Navzlic krizi, ki vlada vsepovsed, navzlic gospodarskemu umiranju sveta, v Južni Ameriki še vedno zažigajo bombaž, sladkor, gumi, kavo, češ da blaga ne morejo prodati. Tako so letošnje leto samo v Braziliji uničili 985.105 vreč kave v vrednosti neštetihi milijonov dinarjev.

\*

Zadnjič je prišla v beljaško hranilnico stara mamica iz hribov in je hotela dvigniti svojo vlogo 100 kron. Ko so ji povedali, da nič ne dobi, se je strašno začudila. Povedala je, da še svoj živ dan ni nikoli slišala, da bi bil denar izgubil svojo vrednost. O tem, da ima Avstrija zdaj šilinge in da je kronc že zdavnaj konec, se ji še sanjalo ni.

\*

Nekje na Češkem bi se bil moral kmet J. P. poročiti. Vse je bilo pripravljeno, gostje zbrani in nevesta je že čakala — njega pa ni bilo! Ne tisto dopoldne, ne popoldne. Šele zvečer so ga našli... na nekem skednju, kjer je smrčal ves okajen. Preden se je streznil, je minilo 24 ur, in šele tretji dan potem se je vršila poroka. Ali se je je „srečni“ ženin hotel s pijanostjo otresti — kdo ve?

\*

Lani je stal pred berlinskim sodiščem kot pričča 92 leten mož. Predsednik ga je med drugim vprašal, ali ima kaj bratov in sester.

„Imel sem brata,“ je odgovoril starec, „pa je že dolgo mrtev.“

„Kdaj je umrl?“

„Leta 1795.“

„Najbrž hočete reči: 1895?“

„Ne — 1795.“

„Človek božji, od tedaj je vendar preteklo že 137 let! Kako je to mogoče?“

„Naj vam pojasnim! Moj oče se je zelo mlad poročil. Ko mu je bilo 19 let, se mu je rodil moj brat, ki pa je že nekaj dni nato umrl, in za njim tudi njegova mati. Mojemu očetu je šla stvar kako do srca, da ni več mislil na ženske in se ni hotel v drugo oženiti. Polagoma pa ga je žalost vendarle minila, in ko je bil 63 let star, se je drugič oženil in leto dni nato sem se mu jaz rodil. Zdaj pa prosim sami izračunajte: ko sem se rodil, je bil moj brat že 45 let mrtev; jaz imam danes 92 let, torej je moj brat umrl pred 137 leti, to pa je bilo leta 1795.“

Bralci se bodo nemara začudili, kako je to mogoče. Nu, stvar je res preprosta: oče se je rodil l. 1774, z 19 leti je dobil drugega sina, to je bilo leta 1793. Ko je bil star 63 let (torej 1795 + 44 let = 1837), se je v drugo poročil, l. 1838 je dobil drugega sina, ki mu je bilo l. 1950 92 let. Evo, stvar je v redu!

## Pasje življenje

Nadaljevanje z naslovne strani

že desetkrat umrl. Pes pa bo samo enkrat umrl. Zdajci je Senter spoznal: kadar bo sam poslednjič zdrknil v vodo, bo pes še zmerom ostal na vrhu. Razsrdil se je, ko je to dognal, in si je slekel hlače ter jih privezal okoli deske. Potem je vtaknil roko skozi in položil glavo na planko, natanko tako kakor pes. In zmagoslavno je spoznal: tako bo lahko delj vzdržal. Potlej pa je pogledal po morju, in spet ga je stisnila groza. Hitro se je obrnil k psu in se trudil, da bi tako malo mislil na bodočnost kakor žival.

Drugi dan popoldne so jele psu polzeti tace z deske. Večkrat je s trudom splaval nazaj, a vselej je šlo težje. In zdaj je Senter vedel, da bo pes moral umreti, čeprav se sam tega še ne zaveda. Toda vedel je tudi, da brez psa nič več ne vzdrži. Če ne bi bilo teh oči, da lahko gleda vanje, bi moral misliti na prihodnost in bi pri tem zblaznel. In tako si je slekel srajco, se oprezno spravil po deski naprej in privezal psu tace na planko.

Četrti dan zvečer je priplul mimo neki parnik. Bil je ves razsvetljen. Senter je kričal s hripavim, lomečim se glasom, kakor je mogel na glas. Pes je slabotno lajal. Toda na parniku ju niso opazili. Ko je izginil na obzorju, je Senter v obupu in razočaranju še vedno kričal. Toda opazil je, da pes nič več ne laja, in tako je tudi sam utihnil. Potem ni več vedel, kaj se godi z njim, ali je živ ali mrtev. Toda neprestano so njegove oči iskale psove na drugem koncu deske.

\*

Ladijski zdravnik na parniku „Perambo“, ki je v veselje in razburjenje potnikov rešil iz morja nekega moža in psa, ni mogel verjeti rešenčevemu raztrganemu in vročičnemu pripovedovanju. Zakaj

potem bi bila morala on in pes šest dni bloditi po morju, in to je bilo popolnoma nemogoče.

Zdravnik je stal zraven postelje in opazoval moža, ki je imel psa v rokah, tako da ju je grela ena sama odeja. Prej ga niso bili mogli pomiriti, dokler niso rešili tudi psa. Zdaj sta oba mirno spala.

„Ali morete razumeti?“ je vprašal zdravnik strežnika, „zakaj in čemu pod milim božjim nebom se je ta človek, ki je imel pred očmi smrt, tako prizadeval, da reši psu življenje?“

## Smotka

V Monakovem stopi neki gospod v trafiko, in med njim in prodajalcem se razvije tale pogovor:

„Čujte, včeraj sem kupil pri vas smotko. Se spominjate?“

„Obžalujem. Morda bi mi povedali, koliko je stala?“

„Petnajst fenigov.“

Prodajalec razpostavi pred gospoda celo vrsto škatel, toda nobena se mu ne zdi prava.

„Tista smotka je bila večja.“

Prodajalec znosi še druge škatle na pult.

„Velikost bi bila prava,“ meni gospod, „samo debelejša je bila.“

In spet privleče nesrečni prodajalec novih škatel in jih razstavi na plutu.

„Najbolj značilno na njej je bilo, da je bila temna, skoraj črna.“

Prodajalcu se zjasni obraz. Že ve, katero vrsto gospod misli. Spleza po lestvi pod strop in prinese zaprašeno škatlo.

Gospod zadovoljno prikimava.

„To je tista,“ vzklikne z žarečim obrazom. „Je že prava! Vidite, ta vrsta smotk je docela neužitna — glejte, da mi z njimi nikoli več ne postrežete!“

# „Saj ji hočem samo dobro!“

Napisal Safed Modri

K meni je prišla neka žena, ki se je bridko jokala. In ko se je malo pomirila, sem ji rekel:

„Če ti solze dobro dé, le jokaj! Toda do zdaj z njimi prav za prav nisem dosti zvedel!“

„Prijateljico sem izgubila!“ je rekla.

In jaz sem odgovoril:

„Če ti je bila res prijateljica, ne izgublaj časa, nego pohiti k njej in si jo spet osvoji!“

Ona je rekla:

„Ne vem, ali mi bo kdaj oprostila, ker sem razžalila njena čuvstva.“

In jaz sem vprašal:

„Kako to? Zakaj si to storila?“

Ona je rekla:

„Očitala sem ji njene napake — pa sem ji samo dobro hotela.“

In jaz sem vprašal:

„Ali ji je pa tudi res dobro delo?“

Ona je odgovorila:

„Ne verjamem.“

In jaz sem rekel:

„Škoda, da tega nisi prej premislila, zakaj zdi se, da si bila v zmoti, ko si mislila, da ji boš dobro storila. Ker ji namreč ni dobro delo, in si zato svojo prijateljico izgubila.“

Ona je rekla:

„Ali mar ni bila moja dolžnost, da jo opozorim na njene napake?“

In jaz sem rekel:

„Tvoje prijateljice ne poznam in ne vem ničesar o njenih napakah. Tudi ne vem, ali ni teh napak že sama prej poznala. Vem samo to, da ji tiisto kar si mislila, da ji boš dobro storila, ni najbolje delo.“

Ona je rekla:

„Kadar človek dolžnost stori, se mu slabo poplača.“

In jaz sem rekel:

„Da, v splošnem je dosti prijatelj, ki ljudem cepijo

trnje in se potem ne morejo načuditi, da iz njih ne raste grozdje.“

Ona je rekla:

„Ali me obsojaš?“

In jaz sem rekel:

„Ne. Toda o sebi vem, da sem redkokdaj bolj trpel kakor zaradi dobro mišljenih, a zgrešenih naukov tistih, ki so mi povedali krute reči in potem rekli, da so mi s tem samo dobro hoteli.“

In ona se je spet spustila v jok.

„Finetelj, stopi po palico!“



Jaz pa sem rekel:

„Otri si solze in pojdi in poišči svojo prijateljico. Zakaj glej, tudi ona zdajle joka. Pojdi k njej in si jo z železnimi vezmi prikleni nase. Zakaj napak je dosti, prijatelj, pa malo. In če ti Bog prijateljico vrne, ji potem ne govori preveč tistega, o čemer misliš, da ji z njim samo dobro storiš.“

## Kaj je gledališče?

Občinstvo:

Idealno občinstvo pri idealnih gledaliških predstavah: poslušna, naslaja se, verjame odru in vendar ve, da vse skupaj nič res ni, pa vendar ne mara verjeti, da nič res ni. Pobožno slediti dobri drami je torej isto, kakor če sanjamo in se pri tem zavedamo, da sanjamo.

Prvi ljubimec:

Oponašalec mož.

Edini stoo odstotni moški pri gledališču:

Ravnateljova žena.

Subreta:

To je ona dama, ki jo spoznaš po tistih desetih letih, za katera je vedno mlajša.

Komik:

Človek, ki ga samo en korak loči od tragike. Tisti korak, ki ga je storil iz tragičnega življenja na oder.

Prijateljstvo:

To je tista reč, ki je pri gledališču ne poznajo.

Plosk:

Monoton hrup, ki nastane z mehničnim tleskanjem ploških mesnatih ploskev: dá se tudi umetno napraviti. Večinoma je brez vsake moralne vsebine, kar pa ne brani, da ne bi nekateri ljudje od ploska jedli, plačevali najemninno, dajali svoje otroke v šole in poleti potovali v letovišča.

(L. Lakatos)

# SRCE V OKOVIH

Roman

Napisal Mirko Brodnik

Ta roman je začel izhajati v 9. štey. „Romana“. Današnje nadaljevanje je 36. Novi naročniki lahko dobe se vseh prejšnjih 35 nadaljevanj.

Peta knjiga

## POT V ŽIVLJENJE

Peto poglavje

NEZNANEC

„Gospod Kregar!“

„Naj vstopi!“

Skozi tapetna vrata, ki so držala v pisarno, je stopil Kregar in suho pozdravil. Mož za mizo je vstal in mu stopil naproti.

„Dobro, da ste prišli,“ je rekel. „Mislim sem, da niste dobili o pravem času mojega obvestila in da se vas smem nadejati šele jutri.“

„Pismo sem dobil, toda sredi poti je imel moj avto defekt. Razbit leži v nekem jarku. Iti sem moral peš do najbližje postaje in tam spet čakati na vlak. To je vzrok moji zamudi.“

Kregarju se je videlo, da govori te besede z nejevoljo. Poznalo se mu je, da ga je nesreča, ki ga je doletela med potjo, pripravila ob hladnokrvnost, ki jo je zmeraj kazal.

„Sedite!“ Mož, ki je z njim govoril, mu je ponudil stol.

Kraj, kjer se je ta prizor vršil, že poznamo. Bila je pisarna neznanca, ki se je skrival za Kregarjem in vodil vse njegove posle.

„Saj veste, zakaj sem vas poklical,“ je mirno rekel neznanec. „Prišel je čas, da izvršimo ono stvar, ki sem vam o njej govoril. Kakor veste, gre za izum nekega ruskega inženjerja, ki biva zdaj v Ljubljani. Iznašel je nov način izdelovanja bencina, ki pomeni popoln prevrat v tej industriji.“

Prenehal je, kakor bi nekaj premišljeval, potem je začel s tišjim glasom:

„Moji ljudje so po ovinkih zvedeli, da je ponudil ta izum neki veliki angleški tvrdki, ki se zanj resno zanima. Ni še mesec dni, kar je bil pri njem eden izmed strokovnjakov te firme, da novi izum preizkusi. Kakor sem včeraj zvedel, je poskus zelo dobro uspel in firma bo kupila vse pravice. Isti strokovnjak pride konec drugega tedna v Ljubljano, da izum odkupi. Rus je zahteval zanj trideset milijonov in Angleži so bili takoj pripravljeni plačati to vsoto.“

Ta denar moramo dobiti in razen tega tudi načrte.

Zdaj pa nekaj, kar nam zagotavlja, da mora naše podjetje uspeti. Izumitelja najbrž ne poznate. Je starček, blizu sedemdesetih let in povrh tega velik čudak.

Z Angležem, ki prinese denar, sta se dogovorila, da se dobita v njegovem laboratoriju nekje za gradom. Naša dolžnost je, da to preprečimo, oziroma obrnemo v svojo korist. Sicer bo treba zatisniti oči in spraviti s poti dva človeka, toda to nič ne dé — denar, ki ga bomo dobili, odtehta vse neprijetnosti.“

Zaréžal se je, da je Kregarja kar spreletelo. Čeprav je bil hladan, preračunljiv človek, ga je vendar zazeblu ob zvoku tega glasu.

„Vrniva se k stvari. Anglež pride drugi teden. Ruski inženjer se sestane z njim. Takrat nastopijo moji ljudje, ki vzamejo Angležu denar. Rusu pa načrt.“

To ne bo tako težko. Kako bom odpravil oba, še ne vem, važno je le, da zabrišem za seboj sledove.

Ker je tako ogromna vsota, bo Anglež imel le čeke. Kolikor poznam angleški trg, ima najboljše zveze z zagrebškimi bankami. Velika verjetnost je, da bodo čeki plačljivi v Zagrebu. Inženjer je človek, ki je živel sam zase, in ga torej tam ne bodo poznali. Zato bom vzel njegove dokumente, dvignil v Zagrebu denar in se odpeljal čez mejo na Madžarsko ali pa kam drugam.

Vi boste imeli še lažjo nalogo. Vzeli boste Angleževe dokumente in odpotovali v Švico. V Baslu stopite iz vlaka in izginete. S svojimi listinami se potem čimprej vrnite domov.

Tako bo Anglež izginil v Švico, Rus pa kje drugje.

Upam, da ste me razumeli. Vaša vloga ni težka, skoraj bi rekel, da je otročja. Morali bi pa biti navzoči tudi pri napadu, ker utegne nanesti slučaj, da vas bom kaj potreboval.“

Kregar, ki je vse dotlej molčal, je dvignil glavo.

„Dobro, naredil bom še to. Potem pa me pustite! Dovolj mi je že vsega!“

„Potem vam bom dal mir,“ je odvrnil neznanec. „Tudi bom najbrž takoj, ko to izvedem, izginil odtod. Kaj hočete, zaslužek je preslab,“ se je zasmel. „in še deliti ga moram. Kako pa gre vam?“ se je nenadoma obrnil k njemu.

„Nič več tako kakor doslej,“ je nejevoljno odvrnil Kregar. „Ne vem, kaj je to. Vse, kar sem zadnji čas poskusil, mi je izpodletelo, kakor bi me preganjala zla usoda. Zadnjič bi bil moral dobiti velike množine lesa za Egipt. Dva tisoč vagonov. Sklenil sem pogodbo, ki je bila zame izredno ugodna. Ob-

vezati sem se moral le, da ves les odpošljem do dogovorjenega dne. Tedaj pa — kakor bi se bilo vse zaklelo. Les, ki ga je bilo prej povsod dovolj, je nenadoma izginil s tržišča. Nekdo, ki ga ne poznam, ga je pokupil. Tako nisem mogel lesa dobaviti in moral sem plačati odškodnine, ki je bila tako velika, da se mi njena izguba zelo pozna.“

„Čudna reč.“ je menil neznanec. „In niti ne slutite, kdo bi to mogel biti?“

„Ne vem.“ je odkimal Kregar. „Kamorkoli sem prišel, da bi les kupil, so mi povedali, da je bil že on pri njih. Saj pravim, kakor bi bilo zakleto. Ta izguba me je stala precej nespečnih noči.“

Vstal je in jel hoditi po sobi. „Ne morem ga odkriti, čeprav sem poskušal. Še sanja se mi ne, kdo bi mogel biti, toda vem, da je to namenoma napravil. In tudi pri drugih rečeh mi je delal zapreke. Preprečil mi je nekaj dobrih kupčij. Za malenkostno ceno sem hotel kupiti večje posestvo na Dolenjskem. Dan pred menoj je prišel on tja in dal lastniku, ki bi bil moral posestvo prodati zaradi zadolženosti, tako veliko posojilo, da je plačal vse dolgove. Odšel sem praznih rok. Bojim se, da ne bo tudi to pot kaj poskusil. In najbolj se čudim, kje more vse to zvedeti. Kakor bi bil povsod za petami, kakor bi sledil vsakemu mojemu koraku, sleherni misli, kakor bi mi šel ob strani in mi metal polena pod noge.“

Ustavil se je pred pisalno mizo in se sklonil k neznanecu:

„Kako naj mu pridem na sled? To mi povejte! Samo to! Rečem vam, da se ga bojim. Če bi vedel, kdo je, mi ne bi bilo zanj mar. Sam bi se ga znal odkrižati. Tako pa!“

Neznanec je skomignil z rameni.

„Za enkrat vam ne morem pomagati. Naročil bom svojim ljudem, da bodo poskušali odkriti, kdo se za vas tako zani-

ma. Če hočete, vam dam enega ali dva izmed svojih...“

„Ni treba.“ je odvrnil Kregar. Ni hotel imeti straže okrog sebe. Ni mu bilo ljubo, da bi neznanec vedel za sleherni njegov korak.

„Danes teden se spet oglasite pri meni.“ je še čul. „Pogovoriva se še o poslednjih odredbah in izpremeniva, kar bo treba izpremeniti. In če boste videli, da se vaš zasledovalec še zmeraj za vas zanima, me obvestite. Saj veste, kje me dobite.“

Potem je Kregar šel.

## Šesto poglavje

### POT V PREPAD

Vrnil se je v hotel, kjer je stanoval.

Zadnji časi so ga zelo izpremenili. Beg žene, ki je tako nenadoma in nepričakovano zapustila dom, je bil zanj prvi udarec. Sprva je mislil, da ga ne bo mogel preboleti, toda prebolet ga je vendarle, čeprav težko. Zdaj je bil že četrti mesec, kar je ni videl. Tudi pisal ji ni. Ni mogel in ni hotel. Samotaril je v graščini, še v Ljubljano je zahajal bolj poredko kakor prej.

Potem so prišli še udarci, ki so ga stali težke denarje. Ona stvar z lesom mu je požrla skoraj milijon. Čeprav ta vsota v primeri z njegovim premoženjem ni bila tako velika, jo je vendar težko občutil, kajti vzela mu je tekoči denar, saj je imel večino svojega premoženja naloženega v posestvih, ki jih v izgubo ni hotel prodati.

Občutek bolesti za ženo, ki mu nikdar ni bila žena, je počasi izginjal, toda namestu njega je prišel občutek brezmejnje osamelosti, brezmejnje praznote. Graščina, ki mu je

bila nekóč kraj, kjer se je odpočil od dela, mu je postala pekel.

Neki dan se je vozil po deželi. Slučaj je nanesel, da se je peljal mimo kraja, kjer je zdaj stanovala njegova žena. Videl jo je med oblakom prahu, ki je zakrival avto, ko je stala na vrtu s svojim otrokom.

Takrat so ga nenadoma zapustile vse moči in komaj je obdržal oblast nad krmilom. Na srečo ga ona ni videla.

In še drugi čry, mu je razjedal srce.

V družbi svojih prijateljev, ki niso imeli nič boljšega slovesa kakor on, je nekóč za šalo vzel nekaj kokaina. To je potem ponovil še večkrat in preden se je zavedel, mu je to uživanje postalo strast.

Sprva razen trenutnega užitka ni opazil na sebi nikake izpremembe. Potem pa je jel opazovati, kako so mu roke drhtele, kako ga je jela minevati tista hladna premišljenost, ki je bila vzrok vsem njegovim dosedanjim uspehom. Umaknila se je neki preplašenosti, ki so jo dogodki zadnjih časov še povečali.

Čutil je, kako ga počasi zapuščajo moči. Takrat je nastala v njem reakcija. Poskusil je prenehati z uživanjem mamil, dva dni se je trdno upiral, toda drugi večer se je moral premagan udati. Vzel je novo dozo, večjo od poprejšnje.

Ker je imel dovolj denarja, mu ni bilo težko trup kupovati. Tudi to je bil eden izmed vzrokov njegove pogube.

Kako dolgo bo vzdržal, se je izpraševal. Kako dolgo bo še mogel zragovati vse posle, vso odgovornost, ki mu jo nalaga denar? Ni vedel, toda nekaj mu je govorilo, da ne bo več dolgo, ko bo prišel trenutek, ki ga bo pahnil na tla, v blato, odkoder ni več dviga.

Spomnil se je nekega prijatelja. Pred letom je bil še močan mož in bogat. Danes je izčrpan, ubit. Njegovega obraza se skoraj boji. Mrzlično

**Že v 24 urah** barva, plesira in kemično snaži obleke, klobuke itd. Škrobi in svetlolika srajce, ovratnike in manšete. Pere, suši, munga in lika domače perilo

**tovarna JOS. REICH**

drhteče oči, ki jih je zadnjič pri njem opazil, ga še zdaj preganjajo.

Časih se ga je lotil obup. Zdelo se mu je, da je ko čolnar, ki ga tok vode žene v pogubo, veslo ima v roki, toda preslabotno je, da bi ga moglo odvesti h kraju. Drvi proti prepadu, kjer se bo zdrobil v nič.

Oblečen se je vrgel na posteljo. Kakor ne bi mogel ukazovati svoji roki, je ta segla v predal, kjer je bil kokain...

Drugo jutro se je izmučen, kakor ne bi bil nič spal, vrnil domov.

### Sedmo poglavje INŽENJER SAZANOV

Za ljubljanskim gradom je stala majhna hiša, na zunaj mirna in zapuščena. V njej je bil dom ruskega inženjerja Sazanova, enega tistih, ki jih je doletela usoda, da so morali pobegniti, ko je v Rusiji izbruhnila revolucija. Njegovi tovariši so se razkropili po vsem svetu. Nekateri je zaneslo v Francijo, druge v Nemčijo, tretje spet kam drugam, njega pa je vrglo v naše kraje.

Inženjer Sazanov je bil že v Rusiji znan kemik in izumitelj. Bil je vodja kemičnega oddelka v neki petrograjski tovarni in tu je imel dovolj časa in prilike, da se je lahko popolnoma posvetil svoji vedi, in posvetil se ji je temeljito. Poznavajoč vse najnovejše iznajdbe, jih je izpopolnjeval in odkrival nove. Kmalu si je s svojim delom zaslužil precejšnje premoženje, da si je lahko sam zgradil moderno opremljen laboratorij. Ko je to dosegel, je službo pustil in začel na svoje.

Že med vojno se je bavil z mislijo, kako bi odkril cenejše pridobivanje bencina. Sredi teh poskusov ga je dobila revolucija. Mesece je blodil po svetu, dokler ga ni zaneslo v Ljubljano. Tu si je z ostankom premoženja, ki ga je v naglici mogel rešiti, najel

# Kolinska

TVORNICA CIKORIJE



## OKUSNA IN ZDRAVA je KOLINSKA KAVA!

majhno hišo, kjer si je napravil skromen laboratorij in ga sproti izpopolnjeval, kolikor so mu sredstva dopuščala. Tu je hotel preživeti dneve izgnanstva, dokler se mu ne bi ponudila prilika, da se vrne v domovino.

Dve leti je tako živel, skoraj stradal, saj je ves denar, ki ga je dobival, sproti porabljal za svoje poizkuse. Pri tem je odkril nekaj manj pomembnih novosti, ki jih je prodal neki angleški firmi, s katero je bil že pred vojno v zvezi.

Skoraj je že obupal, misleč, da se mu izum ne bo nikdar posrečil, tedaj pa je nekega dne hotel slučaj, da je odkril to, kar je dotlej brez uspeha iskal.

Takoj je o tem obvestil angleško tovarno in prosil, naj mu pošljejo enega svojih strokovnjakov, s katerim bosta izum preizkusila. Obenem je svojo iznajdbo ponudil Angležem na prodaj.

Nekega dne je res prišel angleški inženjer. Pokazal mu je svoj izum in ugotovila sta, da se z njim zmanjšajo troški

pridelovanja bencina skoraj na polovico. Sazanov je za ta izum zahteval trideset milijonov. Anglež je na to pristal in podpisala sta začasno pogodbo, ki bi jo morala še družba potrditi.

Pogovori med njima so se vršili v Rusovem laboratoriju. Tam sta razmišljala in računala in niti opazila nista, da nekdo pri odprtem oknu poslušata.

Ta „nekdo“ je bil eden izmed zaupnikov neznanca, ki smo ga v prejšnjem poglavju srečali v pogovoru s Kregarjem. Slišal je vse, kar sta Sazanov in Anglež med seboj govorila.

Tako je neznanec lahko napravil načrt, da bi prišel do izuma in denarja.

\*

Po ovinkih pa je zvedel še nekaj več. Zvedel je, da priinese Anglež, če bo družba pogodbo potrdila, inženjerju denar v Ljubljano, ker je inženjer tako zahteval; zvedel je tudi to, da se Anglež vrne prihodnjo soboto.

Ta sobota se je bližala.

Sazanov, ki je vedel, da se bodo zdaj vsi njegovi načrti izpolnili, jo je komaj čakal. Pred nekaj dnevi je dobil od svoje hčere, ki se je že pred vojno poročila v Ameriki, povabilo, naj jo obišče. Takoj ko bo imel denar, je sklenil odpotovati k njej.

Da bi le prišla ta sobota!

Časih se mu je zazdelo, kakor bi bil že z eno nogo iz Ljubljane. Odpeljal se je v Zagreb, kjer je dobil ameriški vizum. Premišljal je že, kaj bo vzel s seboj in kaj lahko pusti tu.

Samo da se Anglež vrne in mu prinese denar!

Zdaj je že petek. Jutri mora priti. Jutri zvečer!

In sobota je prišla. Sazanov je vstal zelo zgodaj.

Tako je bil razburjen, da skoraj vso noč ni mogel spati. In vlak pride šele zvečer!

Ves dan je kakor izgubljen taval po Ljubljani. Sto-

pil je v banko, kjer so mu izročili veliko kuverto, ki jo je pred nekaj tedni dal v shrambo. V njej so bili vsi načrti in obrazci. Ta kuverta je bila vredna trideset milijonov!

Pa je le prišel večer, ki ga je tako težko čakal. Že poldruugo uro pred prihodom vlaka je bil na kolodvoru. Potem je spet zvedel, da ima vlak skoraj celo uro zamude! Še nobena ura v življenju mu ni šla tako polževo. Končno je le zagledal v daljavi dim in malo nato je med oglušujočim trščem obstal brzovlak na postaji.

Pohitel je k edinemu vagonu prvega razreda in pri oknu je zagledal Angležev resni obraz.

„Good bye!“ ga je Anglež pozdravil in mu stisnil roko kar skozi okno. Naglo je skočil iz svojega oddelka in po peronu sta krenila proti izhodu.

„Saj je šlo vse v redu?“ ga je Sazanov nestrpnost vprašal.

„Vse!“ je Anglež pritrdil. „Firma je potrdila pogodbo, ki sva jo podpisala.“

Šla sta v mesto. Med potjo sta se dogovorila, da bo Anglež najel sobo v hotelu in potem šel z inženjerjem na njegov dom, da tam uredita vse ostalo.

Kolikrat se je potipal inženjer na levi strani, da se prepriča, ali ima še dragoceeno kuverto v žepu. In vselej je zadovoljen ugotovil, da je ni izgubil.

Šla sta skoz mesto. Najprej po širokih ulicah, kjer pa je bilo kaj malo ljudi, kajti večer je bil mrzel in pust. Potem sta prišla v stranske ulice in zavila proti gradu.

Hodila sta kakih dvajset minut, in čedalje manj hiš je bilo obakraj ulice. Tedaj pa sta nenadoma od nekod prišla dva moža, s klobukom globoko na čelu, in eden je stopis k Rusu:

„Saj ste vi inženjer Sazanov?“

Inženjer, ki se je čudil, odkod ga neznanec pozna, je presenečen prikimal.

Tedaj mu je neznanec položil roko na ramo.

„Nikar ne pojdiva po tej poti. Napasti vaju hočejo. Midva sva s policije in morava to preprečiti. Vzemite mojo suknjo in moj klobuk in mi dajte svojo.“ je velel Sazanovu.

Anglež, ki ni razumel niti besedice, ga je začudeno gledal. Sazanov pa, ki je takoj vedel, kaj to pomeni, ga je naglo potegnil za seboj v prvo vežo in mu v kratkih besedah povedal, kaj jima preti.

Hitro so zamenjali površnike in klobuke; inženjer in Anglež pa sta krenila v drugo smer.

Detektiva, ki sta ju tako rešila, sta zdaj šla po poti, kjer bi bila morala iti Anglež in Sazanov. Šla sta, kakor se ne bi za nič brigala, toda skrivaj sta oprezovala na vse strani.

Prišla sta mimo zadnjih hiš na samotno planoto.

Velik travnik je ležal ob obeh straneh ceste, le nekaj dreves je bilo raztresenih po njem.

ZA ŽALNE DNEVE

PRIPOROČA

ZALOGO KLOBUKOV

MODISTKA

**MINKA HEUFFEL**

LJUBLJANA

GLINCE VII/45

POPRAVILA TOČNO

IN CENO

Skozi redke oblake je tu pa tam pogledal mesec in za trenutek osvetlil ravnino.

Tedaj je mlajši detektiv nenadoma potegnil starejšega za rokav in z naglo kretnjo pokazal na najbližje drevo, ki je stalo kakih dvajset korakov pred njima. V njegovi senci je zagledal dve postavi.

„Pazi!“ je šepnil.

Segla sta v žep in krčevito stisnila v roki vsak svoj revolver.

Le še pet korakov pred napadalci sta bila. Oprezno sta šla mimo, pazeč na najmanjši šum, toda nič se ni zganilo. Ko sta bila že kakih deset metrov naprej, pa sta nenadoma začula, kako sta senči preskočili cestni jarek in stekli za njima. Po bliskovito sta se obrnila in naperila revolverje na razbojnika, ki sta presenečena obstala kakor vkopana v tla.

„Kvišku roke!“ je zaklical mlajši detektiv.

Napadalca sta ubogala. Enemu je padel revolver iz rok, drugi pa je še zmeraj stiskal v pesti nož.

„Spusti nož!“

Nož je padel na tla.

Starejši detektiv se je sklonil in skočil naprej, tako da je mlajši še vedno lahko meril na napadalca. Enemu izmed njiju je izpodnesel nogo, da je telebnil na tla. Potem je vzel iz žepa vrvi in ga zvezal. V usta mu je zataknil robec, da ne bi mogel kričati. Zavlekel ga je na rob ceste in ga vrvel v jarek.

Prav tako je napravil tudi z drugim. Ko sta bila z delom gotova, sta se pazljivo ozrla na vse strani.

„Zdi se mi, da čakajo še drugi.“ je dejal starejši. „Dobro bi bilo vedeti, kje se skrivajo.“

Komaj je izrekel te besede, že je nenadoma odskočil in potegnil svojega tovariša s seboj. Mimo nosa mu je zavžigala krogla. Če bi bil šel še korak naprej, bi bilo po njem.

„Hudiča, ti se pa ne mislijo šaliti,“ se je pridušil. „Pa jim bova že pokazala,“ se je zasmejal. Stala sta v jarku do gležnjev v vodi.

„Kje se le skrivajo?“ je vprašal starejši. „Ko bi jih mogla napasti od zadaj, bi mi bilo prav všeč.“

„Tamle! Samo dva sta!“ je šepnil njegov tovariš. „Pojdi va na levo, da jima prideva za hrbet.“

Neslišno sta se splazila naprej. Poznalo se jima je, da nista prvič pri takem poslu.

Časih je ta ali oni dvignil glavo in skrivaj pogledal proti nizki živi meji, za katero sta se skrivala dva neznanca. Mlajši je opazil, kako je eden vstal in stopil oprezno proti cesti, kakor bi se hotel prepričati ali je vse varno.

„Zdajle poskusiva,“ je šepnil starejši. „Mora se nama posrečiti.“ Planil je pokoneu in v trenutku je preskočil tistih nekaj metrov, ki so ga ločili od neznanca. Neslišno ga je pograbil za vrat, ga vrgel na tla in mu zamašil usta. V temi je otipal, da ima na licu krinko. Hotel mu jo je strgati, takrat pa ga je tovariš prijel za roko in pokazal proti cesti. V mesečini je videl, kako se je jel oni nezaupno ozirati na vse strani. Potem je naglo pogledal tja, kjer je pustil tovariša. Ni ga videl. Zakašljal je, toda odgovora ni bilo. Tedaj je zaslutil, da se je moralo nekaj zgoditi. Naglo se je obrnil in zbežal proti mestu, kar so mu dale noge.

Zdaj detektiva nista imela več vzroka, da bi delala skrivaj. Zakrinkanega jetnika, ki je še ves presenečen od naglega napada ležal na tleh in se ni ganil, sta pobrala in mlajši mu je z naglo kretnjo strgal krinko z obraza.

Potem je posvetil z žepno svetiljko in tedaj...

Jutri dobite položnice, da boste lahko o pravem času poravnali naročnino.



Urejuje Boris Rihteršič

Mir — filmanje — mir!

Popolna tišina — to je prvi dojem, ko človek stopi v filmski atelje. Popolna tišina je vladala tudi v ateljejih pri filmanju Metrovih „Okovov“. Kulise so kazale prednjo steno jetnišnice, tri nadstropja visoko, s skoraj brezkončno vrsto celic z zamreženimi vrati. Vse je bilo zgrajeno natanko po vzorcu velike ameriške ječe v Čikagu, ki se imenuje Big-House. Tudi masivna železna vrata niso manjkala.

Pusto, golo, trdo in mrzlo se zdi človeku, zgrozi se, če pomisli, da živi za prav takimi zidovi tisoče ljudi. Skoraj pozabi, da so pred njim samo kulise, čeprav kulise za velik, resen film, ki pokaže človeku pogled v življenje.

Toda tu ni mrzle resničnosti. To pričajo žarometi, ki se obračajo na ogromnem stolu, tako imenovani žirafi, kompliciranem stojalu z dolgimi rokami, ki omogoča, da ka-



KAY JOHNSON KOT „MADAM SATAN“

mera lahko povsod filma. Deset ljudi mora streči temu aparatu, brez „Cameramana“ in strokovnjaka za glas. Oba sta se nekje gori, na svojem nerodnem mestu pod stropom, sprla. Strokovnjak za glas zahteva, da je treba mikrofona postaviti bližje k igralcu, ker mu je dosti do tega, da bi bil glas jasen in čist. Cameraman pa se boji, da ne bi mikrofona metal sence na pozorišče. Šele ko režiser Fejos zakliče: „Mir!“, se pomirita.

Zdaj pa se začne peklenski tempo. Rekviziterji brž se enkrat pregledajo, ali je vse v redu, odrski delavec je od nekod prinesel veliko črno desko, da bi malo omilil žarko luč tik ob kameri, pomočnik strokovnjaka za glas spregovori nekaj besed v mikrofona, da se prepriča, ali se glas dobro sliši, drugi še en-

krat natančno premerijo razdaljo kamere od igralcev, naravnajo žaromete. Sminko Heinricha Georga in Gustava Diessla, ki se je bila med prejšnjim posnetkom pokvarila, popravijo, z razpršilcem mu briznejo na obraz nekaj kapljic glicerina — filmskega znoja. Fejos še enkrat pogleda skozi iskala vseh kamer, pomigne asistentom, da je vse v redu, in dá monterju znak, naj zažene motorje. Strokovnjak za glas ponovi isti klic s svetlobnim signalom svojim tovarišem v stekleni omari, in motorji zabrne. Ko se do režiserja vrne klic „Motor teče“, nataknejo cameramani čez svoje aparate pokrivala, ki onemogočajo vsak prizvok, in režiser zakliče: „Mir, filmanje, mir!“

In ne da bi kdo izpregovoril besedo, ki ne bi spadala k prizoru, se filmanje začne.

### Kako se oblači Greta Garbo

Sivilje v velikem Metrovem krojaškem salonu, ki je namenjen filmskim zvezdam, imajo dosti izkušenj z različnimi muhami igralk, ki največkrat same ne vedo, kaj hočejo. Zato je njihovo mnenje o posameznih igralkah zelo važno. Kakor trdijo, je Greta Garbo najbolj potrpežljiva igralka.

Sivilje jo imenujejo La Garbo in jo menda edine poznajo drugačno, kakršna je v svojih vlogah in kakršna jo popisujejo časnikarji.

Privatno je dostopna vsakomur, kdor je ne muči in ne izprašuje, kaj je jedla in kaj bo jedla, kaj je delala, koliko ur je delala in kaj bo delala čez nekaj minut. To so namreč glavna vprašanja poklicnih časnikarjev.

Prva njena zahteva pri vsaki obleki je to, da je dovolj široka. Isto velja tudi za čevlje. Greta ima rajši za kako številko prevelike kakor premajhne, ker ji ni prav nič do tega, da bi zaradi drobnejših nožic dobila kurja očesa. V tem pogledu je čisto drugačna kakor toliko njenih tovarišic.

Če ji je obleka všeč, se je veseli kakor otrok igrarice. Njeno veselje je prirodno in v isti obleki se hoče pokazati tudi v filmu. Nihče je ne more pregovoriti, tudi če bi počil od jeze.

Najbolj ji je ugajala obleka, ki jo je imela v filmu „Romanca“ („Dve ljubezni“). Napravil jo je kralj ameriške mode Gilbert Adrian, znani pariški modni veščak, ki je tudi angažiran pri Metru. Obleka je iz vermillion-velveta in okrašena s činčilo. Nosi jo v prizoru, ko se spozna s svojim izvoljencem.

V privatnem življenju se Greta ne nosi tako imenitno. Zadovoljna je z oblekami iz tweeda in jerseyja. Od obleke, ki se je je navadila, se ne more ločiti. Tako je že leta znan njen sivi sportni plašč iz volnenega sukna. In baskovsko čepico nosi takisto že leta.



## „Zlato sidro“ kot film

Napisał Marcel Pagnol

Marcel Pagnol je lani napisal komedijo „Zlato sidro“, ki je v nekaj mesecih postala znana po vsem svetu. Po njej je napravil Paramount nemški govoreči film „Marius“, ki ga bomo najbrž tudi pri nas gledali. O svojem stališču do govorečega filma je dal Pagnol tole izjavo:

Tu ne mislim razpravljati o vprašanju, ali bo govoreči film ubil gledališča. O tem so že pisali zelo dosti, toda to vprašanje ne sodi v okvir tega članka, ker hočem govoriti samo o filmski predelavi igre „Zlato sidro“.

Zakaj sem dovolil filmanje te svoje drame?

Ker imam zaupanje v film. Ne samo v optičnem, ampak tudi v akustičnem pogledu.

V gledališču se menjata akustičnost in optičnost po tem, kje gledalec sedi. Zato morajo igralci kolikor mogoče razširiti obseg svojega glasu, da jih vsakdo lahko razume, ali pa morajo dostikrat pretiravati, posebno z mimiko, tako da so celo neprimerni in smešni. Oko kamere in uho mikrofona registrirata v filmu vsak, tudi najfajnejši odtonek, vsako tudi najmanjšo izpremembo. In v tem je čudež govorečega filma: vsak gledalec, kjerkoli sedi, vidi sliko prav tako kakor jo je videl objektiv kamere, in v isti razdalji in pod istim kotom. Tudi besede igralca sliši prav tako kakor jih je slišal mikrofoni. Skratka: v kinu, ki ima normalno akustiko, ni tisoče gledalcev, nego le eden.

Posledice teh prednosti so velike, ker zdaj lahko v kinu pokažemo gledališke efekte, ki jih na odru ni bilo mogoče izraziti. Z govorečim filmom smo dobili izpopolnitev gledališča.

Po mojem mnenju dialog ni sovravniki filma. Samo napisati ga mora človek, ki je za to poklican.

Dokaz moji trditvi so uspehi, ki so jih dosegli filmi, prirejeni po gledaliških delih.

Pri filmanju „Zlatega sidra“ sem sam pomagal režiserju Aleksandru Kordi. Dialog se skoraj ni izpremenil. V filmu igrajo igralci, ki so nastopili pri isti igri v bertinskem gledališču.

Le nekaj ima filmano „Zlato sidro“, česar gledališče ni moglo dati: Marseille, s solncem, barvami, trgovinami, gostilnami, prodajalnami rib, jezik marsejskih prebivalcev, ono čarobno pristanišče, s svojo posebno atmosfero, katere moč in poetičnost boste v filmu občutili.

Ne tajim, da od tega filma dosti pričakujem. Storil sem vse, kar sem mogel, in upam, da uspeh ne bo izostal.



## Film — osmi čudež sveta

Mnogo je stvari, ki jih po pravici štejejo med svetovne čudeže, toda nobena med njimi ne kaže v svojem razvoju tako gigantskih dimenzij in vrtoglave hitrosti kakor ravno film. Posebno velja to za Ameriko, kjer je filmska industrija eden največjih trustov, katere kapital znaša več sto milijard dolarjev. S kakšno naglico se film utrjuje, nam kaže najbolj dejstvo, da je ameriška filmska industrija ob nastopu govorečega filma investirala v svoja podjetja nad 200 milijonov dolarjev.

V Združenih državah so vsa podjetja koncentrirana v Hollywoodu. Komaj 5 odstotkov jih je v New Yorku.

Vsako leto porabijo družbe za filme po 11 milijard dolarjev, to je nekaj manj kolikor znaša proračun naše države. Zanimivo je, da gre skoraj pol te vsote za oglase in drugo reklamo.

Vsak dan porabijo v Hollywoodu 40.000 kilometrov negativnega in pozitivnega filma, to je toliko, kolikor znaša obseg zemlje.

Samo Fox je lani porabil 72 milijonov metrov pozitivnega filma.

Ni čuda, da se je ameriška filmska industrija tako razvila, saj je več ko tretjina vseh kinov na svetu, ki jih cenijo na 60.000, v Združenih državah, Severne Amerike.

V vsej Ameriki pa je polovico vseh kinov na svetu.

Vsak teden gre v kino 300 milijonov ljudi, od tega v Severni Ameriki 115 milijonov.

21.300 kinov v USA ima 12.143.000 sedežev in daje zaslužka 350.000 ljudem.

Med ameriški kini je lani napravil največ prometa „Fox Roxy Theater“ s filmom „Narobe svet“. Ta film je vrgel 9 in pol milijona dolarjev.

Te številke kažejo, kakšne velike dimenzije je obsegel osmi čudež sveta — film.

## Werner Krauss v svojem prvem govorečem filmu

Znani nemški gledališki igralec Werner Krauss, ki si je v nemem filmu ustvaril z izvrstnimi filmskimi vlogami lepo ime, bo igral svojo prvo govorečo vlogo v Ufinem filmu „Yorck“. Režijo je prevzel Gustav Ucický. Manuskript je napisal Hans Müller.

## Filmski drobci

Stoodstotni nemški Foxov film z Janet Gaynor in Charlom Farrellom, ki je bil javljen pod imenom „Zvezda v močvirju“ se bo imenoval „Šanghaj“.

Fox je pred kratkim napravil film, ki se bavi s sovjetsko špijonažo. Kaže nam skriti ooj med ruskimi emigranti in sovjetsko Čeko.

# HUMOR

## Nekaj najnovejših škotskih

Saj veste, da so Škotje sila skopi ljudje. Potem boste te šale razumeli.

Aberdeenski župan je ležal na smrtni postelji. Njegova žena je sedela zraven njega in ga tolažila. Zdajci pa se je spomnila, da je pozabila iti po zdravila.

„Edvard,” reče možu, „v lekarno skočim. Če bi med tem umrl, pa ne pozabi luči upihnuti.“

\*

„Povejte no, gospod doktor,” je vprašal neki Škot svojega prijatelja zdravnika, meneč, da bo tako prišel poceni do recepta, „povejte no, kaj napravite, kadar se prehladite?“

„Kakor nanese: časih kiham, časih pa kašljam.“

\*

Na londonski ulici so našli mrtevga Škota. Preiskava je dognala, da je v največji gneči avtomobilov skočil na cesto, da pobere predmet, ki se je svetil kakor bakren novček. Pri tem ga je povozil avtobus. Policija je najprej ugotovila „smrt po nesreči“. Ko pa se je potem izkazalo, da tisto ni bilo novček, nego hlačni gumb, ki je Škota zapeljal, so napisali v poročilo „smrt zaradi živčnega šoka“.

\*

Neki Škot je uvedel na počitnicah tak način varčevanja, da je vselej, kadar je ženo poljubil, spustil groš v hranilnik. Ko je bilo dopusta konec, je hranilnik odprl, a kdo popiše njegovo začudenje, ko ne zagleda v njem samo grošev, nego tudi šilinge in celo en funt v bankovcu. Ves osupel je pogledal svojo ženo.

„Da, da,” je ona odgovorila. „Niso vsi tako umazani kakor ti!“



## Junaštvo

„Rekel si, da se upaš brez strahu gledati smrti v obraz, pa se še krave bojiš.“

„Prvič to ni krava, ampak je bik, drugič pa še ni mrtev!“

„Ali ste že čuli o Škotu, ki je šel v cirkus s štirimi arenami?“

„Ne.“

„Od takrat škili.“

\*

Pravi Škot porabi bradavico na tilniku namestu gumba za ovratnik. Kadar se vozi po železnici, sede na odbijač, da prihrani voznino.

Ponoči ustavi uro, da se preveč ne obrabi, j' piše dosledno brez pike in j' brez črtice, samo zato da črnijo prihrani.

## Friderik Veliki in poštni rog

Polkovnik v veliki garniziji si je kupil kočijo in dal kočijažu rog, s katerim je ta neprestano trobil. Zato se je tamošnji poštar pritožil pri Frideriku Velikem, ki je poslal polkovniku tole pismo:

„Dragi moj polkovnik! — Dovolim vam imeti toliko rogov, kolikor se vam jih zljubi. Samo nobenega poštnega, kajti to je proti predpisom.“

## Še to povrh!

Francoski pesnik Verlaine je nekoč dobil od uprave mesečnika, ki je natisnil nekaj njegovih pesmi, honorar v samih srebrnikih po pet frankov. Drugi dan je Verlaine ves zasopel pritekel v upravo.

„Da vas ni sram!“ je zavpil na blagajnika. „Včeraj ste mi dali en ponarejen petak!“

„Ne razburjajte se, gospod Verlaine! Take reči se vsakomur lahko pripete. Evo vam drugega!“

Verlaine je spravil denar v žep in se že hotel posloviti.

„In ponarejeni petak, če smem prositi?“ ga je opozoril blagajnik.

„Ponarejeni petak?“ ga je nadrl pesnik, ves rdeč od jeze. „Zdaj mi še o njem govori! Kakor da ne bi bil imel dovolj sitnosti, da sem ga spravil v promet!“

## Nerazumljivo

Profesor Slovnica je dobil novo obleko. Takoj si jo jame pomerjati. Zdajci pa se zdrzne.

„Mina, pogledj no!“ pokliče ves v strahu svojo ženo. „Telovnik mora koj nazaj h krojaču! Zgoraj je en gumb preveč, spodaj pa eden manjka!“

\*

Zdravnik: „Želite, da vašega moza rentgeniziram?“

Gospa: „Ne, hvala, ga že zadoosti poznam!“

\*

„Gospod Miklič, ali ne bi šli na tarok? Ravno čakava na tretjega.“

„Prav žal — jaz pa čakam na prvega.“

## Vrabeec in mali avto

Vrabeec je prezirljivo skakal okoli malega avtomobila, kakršne opažamo v zadnjem času v Ljubljani.

„Kako se ti prav za prav imenuješ?“ je vprašal vrabeec.

„Jaz sem avto.“

„Haha,” se je zasmejal vrabeec in zakrilil s perutmi. „potem sem pa jaz zrakoplov!“

## Profesorska

Profesor Medved razlaga pri fiziki neki eksperiment in začne takole:

„Kakor vidite, zdaj nič ne vidite. Zakaj nič ne vidite, boste takoj videli.“

## Odgovornost

„Zdaj sem vam z nekaterimi primeri pojasnila, kaj je ‚odgovornost‘. Ali mi zna kateri od vas povedati še kakšen primer?“

„Jaz, gospodična učiteljica,” vstane Boltatov Mihec. „Na mojih hlačah so se odtrgali vsi gumbi razen enega. Zdaj visi na tem gumbu vsa odgovornost.“



## Poznavalec ljudi

„Jaz sem umetnica!“

„Sodeč po vašem obrazu, gospodična, ste slikarica!“

## V ženitni posredovalnici

„Ali imate še tisto gospodično, ki ste mi jo predlagali pred tremi tedni? Tisto namreč, ki ima četrtilijona dote in na eno oko škili.“

„Prav žal, ta je že oddana. Imam pa drugo podobno partijo za vas.“

„Tudi s četrtilijona Din?“

„Tisto ne, pač pa táko, ki tudi na eno oko škili!“

## Pogovor pred zverinjakom

„Papa, ali pridejo tigri v nebesa?“

„Ne, sinček!“

„Papa, ali pride teta Neža v nebesa?“

„Seveda pride!“

„Kaj pa, če slučajno teta Neža kak tiger požre?“

# Doma, v družini

**Zakaj se toliko žensk ne zna oblačiti?**

Mnoge med njimi se ne znajo, ker imajo slab okus — toda ta vrsta na srečo izumira. Ženske, ki k dvema osnovno nasprotnima barvama reko, da se lepo prilegata, so že skoraj tako redke, da jih bo kmalu še za muzeje zmanjkalo.

Druge zato, ker se prehitro odločijo. Nekatere pa zato, ker se preveč dolgo pomišljajo. Čakajo in čakajo, potem se naglo odločijo in, rekli bi, nasedejo.

Mnoge ženske ne znajo računati z denarjem. Posnemajo dragocene toalete, ki potem smešno delujejo. Težaven krog ni za žensko, ki ne zna dobro šivati, pa hoče vendar obleko sama napraviti. Bolje je ostati brez kožuhovine, kakor pa si kupiti slab posnetek.

Prav mnogo pa je žensk, ki same sebe ne poznajo. Posnemajo one, ki so mlajše, lepše, vitkejše, namestu da bi poiskale to, kar se jim prilega.

Prav dosti je vzrokov, da se ženske ne znajo oblačiti.

Na primer tiste, ki se takoj oprijmejo vsake nove mode. Z majhnimi sredstvi hočejo napraviti to, kar vidijo po modnih listih, s slabimi posnetki doseči to, kar še takrat, kadar je napravljeno z najbolj spretnimi rokami in z obilico najboljšega blaga, deluje morda smešno. Znati čakati je umetnost, ki je najbolj potrebna pri modi. Seveda pa ne sme čakati tako dolgo, da bi se moda preživela.

Dosti je žensk, ki se ne znajo harmonično obleči. Zmeraj imajo to smolo, da uspelo obleko pokvarijo s kako malenkostjo. Temu ni vselej krivo nerazumevanje, ampak dostikrat tudi pomanjkanje denarja. Često se zgodi, da ženska, ki si je kupila lepo obleko, nima sredstev, da bi si nabavila še klobuk, ali torbico, ki bi se k tej obleki podala. Tako se zgodi, da klobuk kriči, da torbica kriči. Potem pravijo ljuče, da se ne zna obleči.

Kaj pa se sploh pravi biti dobro oblečen?

Dobro oblečena je dama, ki si izbere tako obleko, da se njenemu statusu in njeni polti prilega. Taka obleka čar osebe še poveča. Dama se mora znati obleči v okvirju mode in svojih denarnih sredstev tako, da nosi o pravem času pravo obleko in k pravi obleki prave malenkosti, ki pa vendar niso malenkosti. Če zna to, o njej ne bodo mogli reči, da je slabo oblečena.

**Kaj naj povem otroku?**

Vsak otrok rad posluša povesti in pravljice, zato mu jih mamica pove kot nagrado, ker je bil priden. To je čisto prav. Ni pa prav, kar marsikatera mati pripoveduje. Dostikrat ne pomisli, da otrok povesti, ki mu jih pove, vzame dosti bolj resno in dobesedno, kakor odrasel človek.

Ni prav, če mati pripoveduje otroku strašne ali celo kriminalne zgodbe. Vsebina zadnjega filma, ki ga je videla v kinu, nikakor ni snov za otroško povest. Tudi pripovedovanje o smrti, pogrebih ali boleznih otrok ne bi smel slišati. Otroci to preveč občutijo. Komaj je dovolj, da v pravljici „Snežulčica“ po navidezni smrti spet oživi in da se Rdeča kapica reši iz volkovega želodca. Najbolje je, da mati, kadar ji zmanjka povesti, pripoveduje otroku kaj lepega in zanimivega iz svojega življenja in iz življenja drugih članov družine. To pripovedovanje otroka tudi najbolj naveže na dom in mu zbudi več ljubezni do staršev, bratov in sestra. In zraven tega te zgodbe otroka dosti bolj zanimajo, kakor razne navadno slabo izmišljene pravljice.

Rahločutna mati bo kaj hitro odkrila, kaj sme otroku povedati in česa mu ne sme. Na očeh malega

poslušalca in na vsem izrazu njegovega obraza bo spoznala, ali je otroku zgodba všeč ali ne. Kakor je dolžnost učitelja, da vsako knjigo, ki jo da učencu v roko, sam prej pogleda, da vidi, ali je zanj ali ne, tako mora mati pogledati globoko v dušico svojega otroka. Škoda, ki jo otrok trpi, če tega ne upošteva, je dostikrat tako velika, da je ni več moči popraviti.

**Rižev narastek.**

Potrebščine: 7 dkg riža, tri četrta litra mleka, 6 dkg presnega masla, 10 dkg sladkorja, nekoliko dr. Oefker-jevega vanilinovega sladkorja, 2 jajci in pol zavojčka dr. Oefker-jevega pecilnega praška, jabolka.

Prilava: Spari riž v mleku, eventualno v posnetem mleku v pečici. Ko se je ohladil, mu primešaj razpuščeno presno maslo, sladkor, nekoliko vanilinovega sladkorja, celi jajci in zavojček pecilnega praška. Nato namaži proti ognju zarovarvano skledo s presnim maslom in potresi z moko, deni vanjo polovico mase, potem lepo olupljenih, razrezanih jabolk in na vrh ostalo maso. Sedaj postavi narastek v pečico, ga speci, da dobi rjavo skorjo, ter serviraj z vanilijevo omako.

**Kuhinjske zanimivosti**

Redilnost mleka znaša 670 kalorij na liter. Mleko je posebno važna hrana za bolnike in otroke. Iz mleka se dobiva smetana in surovo maslo, ki da 7800 kalorij na kilo in je torej ena izmed najredilnejših snovi. Pri sladkih močnatih jedeh je surovo maslo zelo važen činitelj. Mora pa biti dobro in sveže, ne sme imeti kiselkastega ne žaltavega okusa, ne sme biti ne vodeno ne skutasto.

Še več kalorij kakor surovo maslo vsebuje slanina: 8860.

Tudi jajca so precej redilna. Kokoške jajce, ki tehta brez lupine 45 gramov, ima 160 kalorij, tako da bi prišlo na kilo jajec dobrih 3500 kalorij. Vendar so v zmoti tisti, ki mislijo, da je v jajcu več beljakovin kakor v mesu. Rumenjak vsebuje nekaj toščice in raznih soli.

**Madeži**

Rjave madeže na skledah odpraviš, če jih odrgneš z vlažno soljo.

Sadne madeže odpraviš iz knjig s citronovo ali pa birsno kislino. Tisk pri tem nič ne trpi.

**Budilke**

po Din 60—s triletnim jamstvom

**IVAN PAKIŽ,  
LJUBLJANA  
Pred Škofljo 15.**

● ●

Za jesen  
bogata

**izbira klobukov**

pri

**ALBINI VOLČ**

**GLINCE VII**

~~~~~

Popravila  
Preoblikovanje

● ●

## „ROMAN“ STANE

1 mesec 8 Din, ¼ leta 20 Din, ½ leta 40 Din, vse leto 80 Din. Na razpolago še vse številke. Račun pošne hranilnice v Ljubljani št. 15.393.

### Na tujem, vse leto:

v Angliji 9 šilingov, Avstriji 14 šilingov, Belgiji 14 belg, na Češkoslovaškem 70 kron, v Egiptu pol funta, Franciji 50 frankov, Holandiji 5 goldinarjev, Italiji 40 lir, Nemčiji 9 mark, Severni Ameriki 2 dolarja. Povsod drugod na leto 120 Din, za ½ leta pa 60 Din, Denar (veljavne jugoslovanske ali tuje bankovce ali ček) pošljite v lastnem interesu v priporočenem ali pa v denarnem listu.

### Posamezne številke:

V Jugoslaviji po 2 Din. Dobe se v trafikah, knjigarnah in kolodvorskih prodajalnah. Kjer „Romana“ nimajo, zahtevajte, naj ga naroče. Direktna naročila izvršimo šele po prejemu zneska v bankovcih ali veljavnih znakih. V Italiji stane posamezna številka 80 stotink.

### Naročila

In dopise pošljite na naslov: „Roman“, Ljubljana, Breg 10, poštni predal št. 345. — Rokopisov ne vračamo. Za odgovor priložite znak. — Oglasi po tarifi.

### Filmske zanimivosti

V Franciji so doslej odprli 1454 kinov z aparaturnimi za govoreče filme, toda to še zmeraj ni dovolj za zagotovljenje obstoja domače industrije govorečih filmov.

Režiser „Atlantika“ Dupont bo režiral po znanem romanu napisanem v filmu „Peter Voss, tat milijonov“. Glavno vlogo bo igral Willy Forst.

V Rusiji imajo doslej 35.000 kinov.

Paramount je letos napravil 51 filmov v neangleških jezikih.

Ufin film „Bomba na Montecarlo“ je v Nemčiji oblast proglasila za umetniško dovršen film in ga zato oprostila vseh davščin.

Filmsko visoko šolo v Moskvi je letos dovršilo 172 učencev.

Al Jolson pride letos v Evropo in bo gostoval v 16 vel. evropskih gledališčih.

„Netopir“ je stoti film, ki ga je režiral česki režiser Karl Lamac.

## Foto aparate in potrebščine

dobite v največji izbiri v

## Drogeriji „Adrija“

Mr. Ph. S. Borčič

Ljubljana, Šelenburgova ulica 1

Telefon št. 34-01

**Zahtevajte cenik!**

## Kupon 44 film

### FILMSKA VPRAŠANJA

1. Kdo režira film „Noči v Portsaidu?“

2. Pri kateri družbi igra Kay Johnson?

3. Katera igralka igra glavno vlogo v filmu „Beneške noči“?

4. Katera igralka igra glavno vlogo v filmu „Viktorija in njen huzar“?

5. Kateri igralec igra glavno vlogo v filmu „Večna pesem ljubezni“?

Za rešitev teh vprašanj razpisujemo

### DVAJSET VELIKIH FILMSKIH FOTOGRAFIJ,

ki jih dobi deset reševalcev.

Rešitve vprašanj iz 42. številke so: 1. „Eno uro s teboj“, 2. 1. 1900.,

3. Katharine Smith, 4. Anny Ahlers,

5. Pri Paramountu.

Nagrade dobe:

5 slik: Vrabič Sonja, Ljubljana;

4 slike: Zorman Lidija, Maribor;

3 slike: Hrastar Tone, Bistrica;

2 slike: Brezar Erna, Dolsko;

po eno sliko: Bličar Helma, Ljubljana; Zorc Mila, Beograd; Horvat Mirko, Rožna dolina; Maček Josip, Bistrica; Trebnik Ivica, Ponikve; Porenta Lojze, Smartno.

## KLOBUKI

PREOBlikOVANJE  
POPRAVILA

ŽALNI

DAMSKI

OTROŠKI

ANA ŠULC

LJUBLJANA

VOŠNJAKOVA 4



**KLIJEJE**  
vseh vrst no  
fotografijah  
all risobah  
izvrsnija  
najsolidnejša  
**KLIJARNA ŠT. 44**  
LJUBLJANA DALMATINOVALS



Blagovna znamka

## „Svetla glava“

se je obnesla. — Med tisoči znamk, ki se priglašajo vsako leto, pač ni nobena postala znana kakor ta. Radi pozornosti, ki jo vzbuja slika, in radi globokega svolega pomena je postal znak nepozaben.

„Znamka Oetker“ jamči za najboljšo kvaliteto po najnižjih cenah in radi tega načela so

Dr. Oetker-jev pečilni prašek  
Dr. Oetker-jev vanilinov prašek  
Dr. Oetker-jev prašek za pudinge itd. tako močno razširjeni.

Letno se proda mnogo milijonov zavojčkov, ki pomagajo „prosvitljenim“ gospodinjam postaviti v kratkem času na mizo tečne jedi. Marsikatera ura se je prilahnila, mnoge nevolje radi slabega kipenja močnikov je izostalo.

Otroci se veselijo, če speče mati Oetkerjev šartelj, in v otroški sobi ni ničesar boljšega, nego je Oetker-jev puding s svežim ali vkuhanim sadjem ali s sadnim sokom.

Pri nakupu pozor na to, da se dobe pristni Dr. Oetker-jevi fabrikati, ker se čisto ponujajo manj vredni posnetki.

## Dr. Oetker-jev vanilinov sladkor je najboljša začimba

za mlečne in močnate jedi, pudinge in spenjeno smetano, kakao in čaj, šartlje, torte in pecivo, jajčni konjak. Zavojček odgovarja dvema ali trem strokom dobre vanilije.

Ako se pomeša ½ zavojčka Dr. Oetker-jevega izbranega vanilinovega sladkorja z 1 kg finega sladkorja in se dasta 1 do 2 jajčni žlici te mešanice v skodelico čaja, tedaj se dobi aromatična, okusna pijača.

## Dr. Oetker-jevi recepti za kuhinjo in hišo

prinašajo izbirno izvrstnih predelov za pripravo enostavnih, boljnih, finih in kalinejših močnatih jedi, šarteljev, peciva, torti, t. d.

Za vsako obitelji so največje važnosti, ker najdejo po njih sestavljena jedila radi svoje enostavne priprave, svojega odličnega okusa in svoje lahke prebavljivosti povsod in vedno pohvalo gospodinje — tudi onih, ki stavilo večje zahteve — in ker je, kakor je pokazala izkušnja, vsako ponesrečenje tudi pri začetnicah izključeno.

Oetker-jevo knjigo dobite zastonj pri Vašem trgovcu; ako ne, pišite naravnost na tovarno

DR. OETKER, MARIBOR.